

اعمال شب آمرزش گناهان &#۴۷; شب بیست و یکم ماه مبارک رمضان

اعمال شب بیست و یکم ماه رمضان بر دو قسم است، قسم اول دعاهایی که مربوط به دهه آخر ماه رمضان است و دیگری اعمال مخصوص شب بیست و یکم ماه مبارک رمضان است.

به گزارش سایت خبری پرسون، شب قدر بهترین فرصت برای طلب آمرزش گناهان از خداوند است و پروردگار در شب بیست و یکم ماه رمضان عنایت خاصی به بندگان خود دارد و می خواهد بواسطه شب بیست و یکم ماه مبارک رمضان بگونه ای بندگان خود را مورد آمرزش قرار دهد. اعمال شب های قدر با یکدیگر تشابهات و تفاوت هایی دارد. اعمال شب بیست و یکم ماه رمضان با شب بیست و سوم ماه مبارک رمضان در برخی از اذکار مشابه است و در برخی از ادعیه متفاوت، در این گزارش سعی داریم تا شما را با این اعمال بیشتر آشنا کنیم.

اعمال مشترک این شب ها چند نوع هستند:

غسل

علامه مجلسی فرموده است که "بهتر است غسل شب های قدر را مقارن غروب آفتاب انجام دهند که نماز مغرب را با غسل بخوانند".

خواندن دو رکعت نماز

در هر رکعت بعد از حمد، هفت مرتبه سوره توحید(قل هو الله احد) را بخواند و بعد از پایان نماز هفتاد مرتبه بگوید «اَسْتَغْفِرُ اللهَ وَاتُوبُ اِلَيْهِ»

در روایتی از رسول خدا(ص) آمده است که کسی که این عمل را انجام دهد از جای خود برنخیزد مگر اینکه خدای متعال او و پدر و مادرش را بیمارزد و خداوند، فرشتگان را مامور می کند که تا سال آینده برای وی حسنات بنویسند.

باز کردن قرآن و قرائت دعای مخصوص آن؛

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْئَلُكَ بِكِتَابِکَ الْمُنَزَّلِ

خدایا از تو خواهم به حق کتاب فرستاده شده ات

وَمَا فِیْهِ وَفِیْهِ اسْمُکَ الْاَکْبَرُ وَاَسْمَاؤُکَ الْحُسْنٰی

و آن چه در آنست که در آن است نام بزرگت و نام های نیکویت

وَمَا یُخَافُ وَیَرْجٰی اَنْ تَجْعَلَنیْ مِنْ عَتَقَائِکَ مِنَ النَّارِ

و آن چه بدان ها ترس و امید شود که قرارم دهی از زمره آزاد شدگان از دوزخ

"پس هر حاجت که دارد بخواند"

بر سر گرفتن قرآن

به فرموده امام صادق (ع) قرآن مجید را باید بر سر گذاشت و گفت:

اَللّٰهُمَّ یَحَقِّ هَذَا الْقُرْآنُ

خدایا به حق این قرآن

وَ یَحَقِّ مَنْ اَرْسَلَتْهُ بِهٖ

و بحق آنکس که او را بدان فرستادی

وَيَحَقُّ كُلُّ مُؤْمِنٍ مَدَحَتَهُ فِيهِ

و بحق هر مؤمنی که در این قرآن مدحش کرده‌ای

وَيَحَقُّكَ عَلَيْهِمْ فَلَا أَحَدٌ أَعْرَفُ يُحَقِّقُكَ مِنْكَ

و بحقی که تو بر ایشان داری زیرا کسی نیست که حق تو را بهتر از خودت بشناسد

سپس ده مرتبه بگوید؛

«يَا اللَّهُ»

بحق خودت ای خدا

و ده مرتبه

«يُحَمَّدُ»

بحق محمدصلی الله علیه و آله

و ده مرتبه

«يَعْلَى»

بحق علی علیه السلام

و ده مرتبه

«يَفَاطِمَةُ»

بحق فاطمه سلام الله علیها

و ده مرتبه

«يَا حَسَنَ»

بحق حسن علیه السلام

و ده مرتبه

«يَا حُسَيْنَ»

بحق حسین علیه السلام

و ده مرتبه

«يَعْلَى بْنُ الْحُسَيْنِ»

بحق علی بن الحسین علیه السلام

و ده مرتبه

«بُحَمَّادِ بْنِ عَلِيٍّ»

بحق محمد بن علی علیه السلام

و ده مرتبه

«يَجْعَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ»

بحق جعفر بن محمد عليه السلام

و ده مرتبه

«يُمُوسَى بْنُ جَعْفَرٍ»

بحق موسی بن جعفر علیه السلام

و ده مرتبه

«يَعْلَى بْنُ مُوسَى»

بحق علی بن موسی علیه السلام

و ده مرتبه

«يُمُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ»

بحق محمد بن علی علیه السلام

و ده مرتبه

«يَعْلَى بْنُ مُحَمَّدٍ»

بحق علی بن محمد علیه السلام

و ده مرتبه

«يَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ»

بحق حسن بن علی علیه السلام

و ده مرتبه

«يَا الْحُجَّةَ»

به حق حضرت حجت علیه السلام

"پس هر حاجتی که دارد از خداوند طلب کند و در تمام این اذکار نهایت حضور قلب و توجه به درگاه خدا را حفظ کند".

بهتر است اگر می‌خواهند توسل یا ذکر مصیبتی کنند قبل یا بعد از دعا باشد و دعا را قطع نکنند.

زیارت امام حسین (ع)

به فرموده علامه مجلسی زیارت امام حسین (ع)؛ در هر یک از سه شب قدر مستحب موکد است و در روایتی آمده است که سبب آمرزش گناهان می‌شود و اگر از نزدیک دسترسی به زیارت نداشته باشد از دور زیارت کند.

احیاء داشتن شب‌های قدر

یعنی اینکه این شب را تا صبح بیدار باشد و با عبادت، دعا، تلاوت قرآن، حضور در جلسات سخنرانی دینی، پرسش و پاسخ‌های مذهبی و یا مطالعه کتابهای تفسیر، عقاید و مواعظ آن را سپری کند.

در روایتی از امام باقر (ع) آمده است "هر کس شب قدر را احیاء دارد، گناهان او آمرزیده می‌شود، هر چند که بسیار باشد" و بهتر است روز قبل مقداری

استراحت کند و غذا و نوشیدنی کمتری بخورد تا خواب بر او غلبه نکند و کسانی که توانایی احیاء ندارند بهتر است اول شب را استراحت کنند و سحرگاهان بیدار باشند و عبادت نمایند.

اقامه صد رکعت نماز

صد رکعت نماز بخواند (هر دو رکعت به یک سلام) که فضیلت بسیار دارد و افضل آنست اگر توانایی داشته باشد در هر رکعت بعد از حمد ده مرتبه سوره توحید (قل هو الله احد) بخواند.

خواندن دعای حضرت زین العابدین (ع) در شب‌های قدر

بخواند:

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَمْسَیْتُ لَكَ عَبْدًا دَاخِرًا لَا اَمَلُکَ لِیَنْفُسِیْ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا

خدایا من شام کردم در حالی که بنده خواری هستم که مالک سود و زیانی برای خویشتن نیستم

وَلَا اَصْرَفُ عَنْهَا سُوءًا اَشْهَدُ بِذَلِکَ عَلٰی نَفْسِیْ

و نتوانم از خویشتن پیش آمد ناگواری را بازگردانم و این مطلبی است که من آن را بر خویش گواهی دهم

وَاَعْتَرَفْتُ لَكَ بِضَعْفٍ قُوَّتِیْ وَكَلِّیْ حِلَّتِیْ فَصَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَّ اٰلِ مُحَمَّدٍ

و به ناتوانی خود و بیچارگیم در برابرت اعتراف دارم، پس درود فرست بر محمد و آل محمد(ص)

وَاَنْجِزْ لِیْ مَا وَعَدْتَنِیْ وَجَمِیْعَ الْمُؤْمِنِیْنَ وَالْمُؤْمِنَاتِ مِنْ الْمَغْفِرَةِ فِیْ هَذِهِ اللَّیْلَةِ

و وفا کن برایم بدانچه بر من و همه مؤمنین و مؤمنات وعده فرمودی از آمرزش در این شب

وَاَتَمِّمْ عَلٰیَّ مَا اَتَيْتَنِیْ فَاِنِّیْ عَبْدُكَ الْمِسْکِیْنُ الْمُسْتَکِیْنُ الضَّعِیْفُ الْفَقِیْرُ الْمَهْیِنُ

و تمام کن بر من آنچه را به من دادی زیرا که من بنده بینوای مستمند ناتوان تهیدست خوار توام

اَللّٰهُمَّ لَا تَجْعَلْنِیْ نَاسِیًا لِذِكْرِكَ فِیْمَا اَوْلَیْتَنِیْ

خدایا قرار مده مرا فراموشکار از یاد خویش در آنچه به من انعام فرمودی

وَلَا غَافِلًا لِاحْسَانِکَ فِیْمَا اَعْطَیْتَنِیْ وَلَا اِیْسًا مِنْ اِجَابَتِکَ وَاِنْ اَبْطَاطَ عَنِّیْ

و نه غافل از احسانت در آنچه به من عطا کردی و قرارم مده ناامید از اجابت خویش و اگرچه دیرزمانی طول کشد

فِی سَرَّاءٍ اَوْ ضَرَّاءٍ اَوْ شِدَّةٍ اَوْ رَخَاءٍ اَوْ عَافِیَةٍ اَوْ بَلَاءٍ اَوْ بُؤْسٍ اَوْ نَعْمَاءٍ

چه در خوشی و چه در سختی در دشواری یا در آسایش در تندرستی یا گرفتاری در تنگدستی یا در نعمت

اِنَّکَ سَمِیْعُ الدُّعَاِ

براستی تو شنوای دعایی

طلب آمرزش گناهان و دعا برای امور دنیوی و اخروی

مرحوم علامه مجلسی (ره) فرموده اند "بهترین اعمال در این شب‌ها طلب آمرزش گناهان و دعا برای امور دنیوی و اخروی است هم برای خود و هم برای پدر و مادر خویشان و دیگر مومنان؛ چه زنده باشند و چه از دنیا رفته باشند و همچنین ذکرهای مختلف و صلوات بر حضرت محمد (ص) و خاندانشان تا آنجا که مقدور است، انجام دهند و در بعضی از روایات نیز تاکید شده است که «دعای جوشن کبیر» را در این سه شب بخوانند.

در روایتی آمده است که شخصی خدمت رسول خدا (ص) رسیده و عرض کرد: اگر شب قدر را درک کردم، چه چیزی را از خداوند طلب کنم؟ که ایشان فرمودند: "عافیت و سلامتی را از خداوند بخواه".

شب بیست و یکم ماه رمضان:

این شب فضیلتش از شب نوزدهم ماه رمضان بیشتر است پس اعمال مشترک شب‌های قدر را با توجه بیشتری انجام دهد. در روایات درباره غسل و احیا و تلاش در عبادت در شب بیست و یکم ماه رمضان و شب بیست و سوم ماه رمضان تاکید شده و آمده است که شب قدر در میان یکی از این دو شب است و در چند روایت وقتی که از معصوم(ع) خواستند تا معین کنند که شب قدر، در میان کدام یک از این دو شب است، معین نکردند، بلکه فرمودند: «ما ایسر لیلین فیما تطلب» (احیای هر دو شب، برای آنچه می‌خواهی مشکل نیست).

و جالب این که "مرحوم صدوق" در "امالی" می‌گوید: "من دین الامامیه.... من احیی هاتین اللیلین بمذاکره العلم فهو افضل"؛ از دستورات مذهب امامیه است که ... اگر کسی این دو شب را به گفت‌وگوی علمی بپردازد، از هر عبادتی برتر است."

اعمال شب بیست و یکم ماه رمضان:

اعمال این شب بر دو قسم است، قسم اول دعا‌هایی که مربوط به دهه آخر ماه رمضان است و قسم دیگر اعمال مخصوص شب بیست و یکم، که به این شرح است:

۱- دعایی است که در "مصباح المتهجد" و "کافی" نقل شده است که در شب بیست و یکم ماه رمضان خوانده می‌شود که به شرح زیر است:

یا مُوَلِّجَ اللَّیْلِ فی النَّهَارِ وَ مُوَلِّجَ النَّهَارِ فی اللَّیْلِ

ای فرو برنده شب در روز و ای فرو برنده روز در شب

وَ مُخْرِجَ الْحَیِّ مِنَ الْمَیِّتِ وَ مُخْرِجَ الْمَیِّتِ مِنَ الْحَیِّ

و ای بیرون آورنده زنده از مرده و بیرون آورنده مرده از زنده

یا رازقَ مَنْ یَشَاءُ یَغْیِّرُ حِسَابِ

ای روزی دهنده هرکه را خواهی بی حساب

یا اَللهُ یا رَحْمَنُ یا اَللهُ یا رَحِیمُ

ای خدا، ای بخشاینده، ای خدا، ای مهربان

یا اَللهُ اَللهُ یا اَللهُ

ای خدا، ای خدا، ای خدا

لَكَ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى وَالْأَمْثَالُ الْعُلْيَا وَالْكَرِّیَاءُ وَلَا لَاءُ

از آن تو است نام‌های نیکو و نمونه‌های والا و بزرگی و نعمت‌ها

أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ

از تو خواهم درود فرستی بر محمد و آل محمد(ص)

وَأَنْ تَجْعَلَ اسْمَی فی هَذِهِ اللَّیْلَةِ فی السَّعْدَاءِ

و نام مرا در این شب در زمره سعادتمندان قرار دهی

وَ رُوحِی مَعَ الشُّهَدَاءِ

و روحم را با شهدا مقرون سازی

وَ احْسَانِی فی عِلِّیْنِ وَ اسْأَلْتَنی مَغْفُورَةً

و احسان و نیکوکاریم را در بلندترین درجه بهشت و گناهانم را آمرزیده کنی

وَأَنْ تَهَبَ لِي يَقِينًا تُبَاشِرُ بِهِ قَلْبِي

و به من یقینی عطا کنی که همیشه با دلم همراه باشد

وَأَيْمَانًا يَذْهَبُ الشُّكَّ عَنِّي

و ایمانی به من بدهی که شک و تردید را از من دور سازد

وَتَرْضِيَنِي يَمَا قَسَمْتَ لِي

و بدانچه روزیم کرده‌ای خشنودم سازی

وَأَتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً

و بدهی به من در دنیا نعمت نیک و در آخرت نعمت نیکو

وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ الْحَرِيقِ

و نگهداری ما را از عذاب آتش سوزان

وَأَرْزُقْنِي فِيهَا ذِكْرَكَ

و روزیم کنی در این شب از ذکر خود

وَشُكْرَكَ وَالرَّغْبَةَ إِلَيْكَ وَالْإِنَابَةَ

و سپاسگزاری و اشتیاق و بازگشت بسویت

وَالْتَوْفِيقَ لِمَا وَفَّقْتَ لَهُ مُحَمَّدًا وَآلَ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ وَعَلَيْهِمُ السَّلَامُ

و توفیق برای انجام آنچه را موفق داشتی بدان محمد و آل محمد را که بر او و بر ایشان سلام باد

۲- مرحوم "شیخ کفعمی" از "سید بن باقی" نقل کرده است که در شب بیست و یکم ماه رمضان می‌خوانی:

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

خدایا درود فرست بر محمد و آل محمد

وَأَقْسِمُ لِي حِلْمًا يَسُدُّ عَنِّي بَابَ الْجَهْلِ

و چنان بردباری بهره ام کن که ببندد بر من در نادانی را

وَهْدَى تَمَنُّ بِهِ عَلَيَّ مِنْ كُلِّ ضَلَالَةٍ

و هدایتی به من ده که بر من منت نهد از رهانیدن از هر گمراهی

وَعَنِي تَسُدُّ بِهِ عَنِّي بَابَ كُلِّ فَقْرٍ

و بی نیازی به من بده که درهای انواع فقر را به تمامی بر من ببندد

وَقُوَّةَ تَرُدُّ بِهَا عَنِّي كُلَّ ضَعْفٍ

و نیرویی به من ده که هرگونه سستی را از من بازگرداند

وَعَزًّا تُكْرِمُنِي بِهِ عَنْ كُلِّ ذُلٍّ

و عزتی که از هر خواری مرا گرامی داری

وَرَفَعَهُ تَرْفَعُنِي بِهَا عَنْ كُلِّ ضَعْفٍ

و رفعت مقامی که بدان وسیله مرا از هر پستی بلند کنی

وَأَمَّا تَرُدُّ بِهِ عَنِّي كُلَّ خَوْفٍ

و امنیتی که بوسیله آن هر ترسی را از من دور کنی

وَعَافِيَةً تَسْتُرُنِي بِهَا عَنْ كُلِّ بَلَاءٍ

و تندرستی که بدان وسیله مرا از هر بلایی بیوشانی

وَعِلْمًا تَفْتَحُ لِي بِهِ كُلَّ يَقِينٍ

و دانشی که به آن هر یقینی را بر من مفتوح گردانی

وَيَقِينًا تُذْهِبُ بِهِ عَنِّي كُلَّ شَكٍّ

و یقینی که بدان وسیله هر شک و تردیدی را از من دور سازی

وَدُعَاءً تَبْسُطُ لِي بِهِ الْإِجَابَةَ فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ

و دعائی که اجابتش را بر من بگسترانی همین امشب

هَذِهِ السَّاعَةِ السَّاعَةِ السَّاعَةِ السَّاعَةِ يَا كَرِيمُ

و در همین ساعت، همین ساعت، همین ساعت، همین ساعت ای بزرگواری

وَخَوْفًا تَنْشُرُ لِي بِهِ كُلَّ رَحْمَةٍ

و ترسی به من بده که هر رحمتی را بدان وسیله بر من بگسترانی

وَعِصْمَةً تَحُولُ بِهَا بَيْنِي وَبَيْنَ الذُّنُوبِ حَتَّى أَقْلِحَ بِهَا

و مرا چنان خودنگهدار کن که همان حالت میان من و گناهان حائل شود

عِنْدَ الْمُعْصُومِينَ عِنْدَكَ يَرْحَمُكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ

و بدان وسیله در پیشگاه معصومین (و خود نگهداران) درگاهت رستگار باشم ای مهربانترین مهربانان

۳- به فرموده "شیخ مفید"، در شب بیست و یکم ماه رمضان، صلوات بسیار فرستد و بر ظالمان بر آل محمد(ص) و همچنین بر قاتل امیرمومنان(ع) بسیار لعن و نفرین فرستد و هم برای خویش و پدر و مادرش و سایر مومنان و مومنات دعا کند.

دعا برای وجود مبارک امام زمان(عج) و فرج آن حضرت، یکی دیگر از اعمال شب بیست و یکم ماه رمضان است. در روایتی که "سید بن طاووس" از حماد بن عثمان نقل کرده می‌خوانیم:

در شب بیست و یکم ماه مبارک رمضان به محضر امام صادق(ع) شرفیاب شدم. امام از من پرسید که آیا غسل کرده‌ای؟ گفتم: آری امام(ع) حبصیری طلبید و مرا نیز به کنارش فراخواند. آن حضرت(ع) مشغول نماز شد و من نیز نزدیک آن حضرت، نماز می‌خواندم. وقتی که از نمازها فارغ شدیم، آن حضرت دعا کرد و من آمین گفتم و این کار ادامه داشت تا صبح طلوع کرد. امام(ع) اذان و اقامه گفتند و برخی از خدمتکاران را فرا خواند و نماز صبح را به امامت آن حضرت(ع) بجا آوردیم.

امام صادق(ع) بعد از نماز، به تسبیح و تقدیس پروردگار پرداخت و بر پیامبر(ص) درود فرستاد و برای مومنان دعا کرد، آنگاه به سجده رفت و ساعتی در سجده بود و در آن مدت جز صدای نفس حضرت چیزی را نمی‌شنیدم، سپس دعایی خواند از جمله در دعایش عرض کرد:

وَأَسْأَلُكَ يَجْمَعُ مَا سَأَلْتُكَ وَ مَا لَمْ أَسْأَلْكَ،

از تو تقاضا می‌کنم به جمیع آنچه که تو را با آن خواندم و آنچه را نخواندم،

مِنْ عَظِيمٍ جَلَالِكَ مَا لَوْ عَلِمْتُهُ لَسَأَلْتُكَ بِهِ،

از عظیم جلال تو که اگر می‌دانستم، تو را با آن خواندم

أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٌ وَ أَهْلُ بَيْتِهِ،

از تو می‌خواهم بر محمد و اهل بیتش درود بفرستی

وَأَنْ تَأْذَنَ لِفَرَجٍ مَنْ يَفْرَجُهُ فَرَجٌ أَوْلِيَائِكَ وَ أَصْفِيَائِكَ مِنْ خَلْقِكَ،

و اجازه فرج و ظهور کسی را بدهی که با ظهور او گشایشی در کار اولیای تو و برگزیدگان از خلقت ظاهر می‌شود

وَيَهْئِلُ الظَّالِمِينَ وَتَهْلِكُهُمْ،

و به وسیله او ظالمان را نابود و هلاک می‌سازی.

عَجَلٌ ذَلِكَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ.

ای پروردگار عالمیان، در ظهورش تعجیل فرما

پس از آن امام(ع) سر از سجده برداشت، عرض کردم: جانم به فدایت! شما برای فرج کسی دعا کردید که با فرج او گشایشی در کار دوستان و اولیای الهی حاصل خواهد شد، مگر آن کس شما نیستید؟ امام(ع) فرمود: نه! او قائم آل محمد است.

آنگاه امام صادق(ع) نشانه‌های ظهورش را بیان کرد و در ادامه فرمود: " شب و روز، منتظر ظهور مولایت باش، زیرا خداوند هر روز در شان و کاری است و انجام کاری او را از کار دیگر باز نمی‌دارد" (و توقع امر صاحب لیلک و نهارک، فان الله کل یوم هو فی شان، لا یشغله شان عن شان)

نکته:

از شب بیست و یکم ماه مبارک رمضان، دهه آخر ماه رمضان شروع می‌شود که بسیار پرارزش و مغتنم است، در هر شب از شب‌های این دهه، غسل مستحب است و روایت شده است که رسول خدا(ص) در هر شب از شب‌های دهه آخر ماه رمضان غسل کرد.

همچنین اعتکاف در مساجد جامع در این دهه مستحب است و فضیلت فراوان دارد و در روایتی از رسول خدا(ص) اعتکاف در دهه آخر ماه رمضان برابر دو حج و دو عمره شمرده شده است.

رسول خدا(ص) در دهه آخر ماه رمضان در مسجد معتکف می‌شد. بسترش را جمع می‌کرد و آماده و مهیا و با نشاط به شب‌زنده‌داری و عبادات می‌پرداخت (بسیاری از مسلمانان نیز در این امر به آن حضرت اقتدا می‌کردند) برخلاف آنچه بعضی از ناآگاهان می‌پندارند که با گذشت شب‌های قدر برنامه ماه مبارک رمضان تمام شده است.

منبع: موج